

א"ר אלעזר א"ר חנינא תלמידי חכמים מרבנים שלום בעולם שנאמר (ישעיה נד) "וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך" אל תקרי בניך אלא בוניך. (תהלים קיט) "שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול" (שם קכב) "יהי שלום בחילך שלום בארמנותיך" (שם) "למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך" (שם) "למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך" (שם כט) "ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום".

הדרן עלך מסכתא ברכות

עין איה

ושיטותיהם כפי הנראה, המה כולם למודי ד', בכ"א מהמה יש צד שתתגלה על ידו ידיעת ד' ואור האמת. "ורב שלום בניך", לא אמר גדול שלום בניך, שמורה על ציור גוף אחד גדול, שאז היו הדברים מתאימים לאותו הרעיון המדומה, שהשלום צריך הוא דוקא לדברים אחדים ושיווי רעיונות, שזה באמת מגרע כח החכמה והרחבת הדעת, כי אור הדעת צריך לצאת לכל צדדיו, לכל הפנים של אורה שיש בו, והריכוז הוא "רב שלום בניך", אל תקרי בניך אלא בוניך, הבנין יבנה מחלקים שונים, והאמת של אור העולם תבנה מצדדים שונים, משיטות שונות, שאלו ואלו דברי אלהים חיים¹, מדרכי עבודה והדרכה וחינוך שונים, שכ"א תופס את מקומו וערכו. והכלל, כי אין ראוי לאבד כל כשרון וכל שלימות, כ"א להרחיבו ולמצא לו מקום, ואם תראה סתירה ממושג למושג, בזה תבנה החכמה ביתה. וצריך לעיין בדברים איך למצא את התוך הפנימי שבמושגים, שבזה יתישרו הדברים ולא יהיו סותרים זה"ז, וריכוז הדעות שבא ע"י השתנות הנפשות והחינוכים, דוקא הוא המעשיר את החכמה והגורם הרחבתה, שלסוף יובנו כל הדברים כראוי, ויוכר שאי אפשר הי' לבנין השלום שיבנה כ"א ע"י כל אותן ההשפעות שהיו נראות כמנצחות זה"ז. "יהי שלום בחילך", החיל, מקום החיל או הכחות העובדים, הם מתברכים בברכת שלום. ומהו שלומם? לא שיהיו כולם כח שוה, דא"כ מנין תהי' פעולת החיים, כי דוקא ע"י ריכוז הכחות והתנגדותם, ימצאו החיים. אלא שנערך ההבדל וההתנגדות בערך מתאים, שכולם מובילים למטרה אחת, ע"כ נמצא "שלום בארמנותיך", שקט ושלום במקום הדרוש שקט, במרכז התכלית. "למען אחי ורעי", שלכולם יהי' מקום לעבודה, עבודת שכל ועבודת נטיה ורגש. "אדברה נא שלום בך", המצב

השפעת זולתן, אות הוא על טבען וחכונתן להיות נפעלות. ע"כ בבאן להשלמתן ראוי להן המנוחה, לבל תצאנה מחוגן להיות הן פועלות. אמנם ת"ח, המושפעים מכח עצמם ועומדים להשפיע ולנהל את זולתם, זאת היא עצם תכונת נפשם להיות פועלים. ע"כ עיוגם והשלמתם היא רק הפעולה התדירה והמתקיימת, שאינה נחדלת לעולם בכל הגונים שיש להחיים. ע"כ תכלית עידונם היא התנועה המתמדת והפעולה שאינה פוסקת, "ילכו מחיל אל חיל".

שם. אר"א אר"ח, ת"ח מרבנים שלום בעולם שנאמר "וכל בניך למודי ד' ורב שלום בניך" א"ת בניך אלא בוניך כו'. יש טועים שחושבים שהשלום העולמי לא יבנה כ"א ע"י צביון אחד בדיעות וחכונות. א"כ כשרואים ת"ח חוקרים בחכמה, וע"י המחקר מתרבים הצדדים והשיטות, חושבים שבזה הם גורמים למחלוקת והפך השלום. ובאמת אינו כן, כי השלום האמיתי א"א שיבא לעולם כ"א דוקא ע"י תואר של ריכוז השלום. הריכוז של השלום הוא, שיתראו כל הצדדים וכל השיטות שיש בחכמה, ויתבררו איך כולם יש להם מקום, כל דבר לפי ערכו מקומו וענינו. ואדרכא, הענינים הנראים כמיותרים או כסותרים, כשמתגלה החכמה האמיתית לכל צדדיה, יראו שרק ע"י קיבוץ כל החלקים, וכל הפרטים, וכל הדעות הנראות שונות, וכל המקצעות החלוקים, דוקא על ידם יראה אור האמת והצדק, דעת ד', יראתו ואהבתו, ואור תורת אמת. ע"כ ת"ח מרבנים שלום [בעולם], מה שהם מרחיבים, מבארים ומילדים דברי חכמה חדשים בפנים מפתים שונים, שיש בהם ריכוז וחילוק ענינים, בזה הם מרבנים שלום, שנאמר "וכל בניך למודי ד'", כולם יכירו שכולם, גם ההפכים כדרכיהם

עין איה

של ההתאחדות הבא מקיבוץ כחות ודעות נפזרים. "למען בית ד' אלהינו", התכלית הנרצית, הנקודה שהכל עבירה עובדים. "אבקשה טוב לך", הטוב הנאסף (מכלי) [מתוך] השלום, שהוא מחזיק הברכה². "ד' עז לעמו יתן", יתן להם חיים מלאים ענין, שהם העז, וכשהחיים מלאים ענין, מלאים הם צדיקים רבים ונבנים מהרכבות של כחות רבים. ע"כ זאת היא ברכת השלום האמתית הבאה מהעז. "ד' יברך את עמו בשלום". וברכת השלום הבאה עם העז, היא השלום של התאחדות כל ההפכים. אבל צריך שימצאו הפכים, כדי שיהי' מי שיעבוד ומה שיתאחד(ו), ואז הברכה ניכרת ע"י כח אלו ואלו דברי אלהים חיים¹. ע"כ שלום הוא שמו של הקב"ה³ שהוא בעל הכחות כולם⁴, הכל יוכל וכוללם יחד⁵, יהי שמו הגדול מבורך מן העולם ועד העולם.

2. עוקצין פ"ג, מ"ב. 3. שמר"ר נב, ה. ויק"ר ט, ט. כמרכ"ר יא, ג. שיהש"ר א, א ועוד. 4. שו"ע או"ח סי' ה.
5. פיוט וכל מאמינים, לימים נודאים.

רנח. כשתהיה האורה האלהית הפנימית, שהיא דוחקת את כל הגשמות להסתופף בצל שדי, מתגלה בעולם, יוכר שכל תנועה, בין גשמית בין רוחנית, שנתהוה בעולם החיים והחברה, לא באה כי אם כדי להוציא את העולם מן המצר והצמצום האפל, שמעכב בעד האור העליון מלהגיע אורו בשפעת רחבו האין סופי. ואז יכיר כל בני אדם, כל העמים השונים, כל הגזעים, כל הלשונות, וכל בני הדתות והסגנונים השונים שבמהלך המחשבות והרגשות, שאיזה רעיון נשגב ונאצל, ואיזה שאיפה אדירה וקדושה, היא מקפת את כולם, שערכה הוא יותר חשוב מצד אחדותה מכל פרטי השינויים שישנם באופי ההתגלות שלה על כמת החיים. ואז יגשו זה לזה כל הלוחמים, כל המריבים והשונאים, ויתאחדו באחוה טהורה, כשיבורר הניב, והלשון יזדכך, להוציא לאור את המצפון המאוחד בלא שום גמגום והסתרה כלל, אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם ד' לעבדו שכם אחד.

רנט. עולם תוהו עומד הוא לפנינו כל זמן שאין אנחנו מגיעים לידי התיקון העליון של אחדותם של כל זרמי החיים וכל הנטיות השונות אשר להם. כל זמן שכל אחד מתנשא לומר אני אמלך, ואני ואפסי עוד, אין שלום בעצמנו, ואין שם ד' מופיע עלינו, שמא גופיה דאיברי שלום, אשר אור האמת רק ממנו ועל ידו מופיע. כל עמל החיים, ביחוד העמל הרוחני של כל המחשבה, מוכרח להיות פונה רק כדי לגלות את אור השלום הכללי העליון, היוצא לא מתוך דחיה של איזה כח, של איזה רעיון, של איזה זרם, ושל איזה נטיה, אלא מתוך הכנסתו של כל אחד מאלה לתוך הים הגדול של אור אין סוף, ששם הכל מתאחד, הכל מתעלה, הכל מתרומם והכל מתקדש. חביבים הם היסורים הרוחניים, שכל עובד אמיתי, עובד אלהים אמת באהבה גמורה, סובל על ידי השאיפה הקדושה הטהורה והנאצלת הזאת. אבל דוקא היסורים הללו, הם הממריקים את הנשמה, ומביאים אותה, ועל ידה את העולם כולו, לידי האושר המרומם, לידי שאיבת רוח הקודש, לידי הגלותה של השכינה העליונה, ולידי הדבקות האמיתית באור חיי כל החיים. ואתם הדבקים בד' אלהיכם חיים כולכם היום.